

Participatienota 2011-14: aanvullende opmerkingen n.a.v. inspraak en technische vragen

Algemeen

De Cliëntenraad SoZA is verbijsterd over de ontwijkende en soms arrogant en minachtend overkomende wijze waarop het college heeft gereageerd op de eerdere opmerkingen van de Cliëntenraad SoZA (ook bijgesloten) en (niet) is ingegaan op een aantal belangrijke punten. Dit geldt ook voor de beantwoording van een aantal vragen van commissieleden. Een lezer zou tot de conclusie kunnen komen dat bijstandsgerechtigden voor het college geen volwaardige mensen zijn, mensen die met hetzelfde respect dienen te worden behandeld als men zelf behandeld wenst te worden. De wijze waarop in de praktijk soms met bijstandsgerechtigden wordt omgegaan kan een dergelijke indruk bevestigen.

Wij zijn van mening dat niet het budget leidend moet zijn bij re-integratie, maar sociaal fatsoen, menswaardigheid, perspectief op een reguliere baan en echt individueel maatwerk. Daarbij moet duurzaam regulier werk het einddoel zijn en moet een werkzoekende altijd als individu bejegend worden, niet als lid van de groep werklozen.

Hieronder gaan wij (niet uitpuittend) op enkele aandachtspunten in, waarvan wij denken dat die extra verduidelijking of nadruk behoeven.

Participatieplaatsen

– De Cliëntenraad vindt dat werk waarvan de samenleving meent dat het gedaan moet worden verricht moet worden door werknemers met een arbeidsovereenkomst die onder het arbeidsrecht vallen. Participatieplaatsen zijn een vorm van dwangarbeid waarbij het slachtoffer slechts de schijnkeuze heeft tussen wel en geen inkomen. Dat is geen vrije keuze.

– Het college toont niet aan dat participatieplaatsen naar een baan leiden, of zelfs maar de kans op een baan vergroten. Het doel van het re-integratiebeleid van het college lijkt dan ook niet mensen aan een baan te helpen maar mensen aan het werk te zetten.

– Het college ontwijkt vragen en opmerkingen over misbruik, ‘additionele arbeid’ en verdringing op de arbeidsmarkt. Additionele arbeid is een zeer rekbaar begrip en de scheidslijn tussen ‘additioneel werk’ en regulier werk is niet te definiëren. Alle wegbezuinigde banen of werk waarvoor de samenleving te weinig of geen geld over heeft worden additionele arbeid. Misbruik blijkt alleen al uit de wijze waarop bijv. in de onderwijswereld wordt gewezen op deze mogelijkheid van besparing op de loonkosten. Er is dus geen enkele garantie dat het werk op de participatieplaats reguliere werkzaamheden niet verdringt. Het is niet onwaarschijnlijk dat werken met behoud van uitkering leidt tot het niet inzetten van werknemers, het niet verlengen van tijdelijke arbeidscontracten, het niet invullen van vacatures of verminderde inhuur van externe dienstverleners. Eigenlijk zijn participatieplaatsen onmogelijk omdat ‘additioneel werk’ feitelijk niet bestaat.

– Aan de andere kant wordt evenmin duidelijk gemaakt hoe werk dat eigenlijk niet bestaat (volgens het college) iemand aan een reguliere baan kan helpen. Alleen maar bezig zijn helpt niemand aan een baan.

– Het recht op (voldoende, juiste) scholing wordt nergens vastgelegd, kan langs juridische weg niet worden opgeëist en bestaat dus eigenlijk niet, ook niet voor wie een participatieplaats krijgt opgedrongen.

– Het college geeft niet aan hoe bepaald wordt of iemands kans op een baan al dan niet is toegenomen op de participatieplaats. Wat zijn de criteria en meetmethoden? Ons antwoord: die zijn er niet. Wij vrezen dat veel werkzoekenden heel lang op zo'n plaats moeten blijven op straffe van stopzetting van de uitkering.

– De (rechts)positie van bijstandsgerechtigden op een participatieplaats is heel zwak. Het beschermende arbeidsrecht noch een CAO is op hen van toepassing en dus zijn ze overgeleverd aan de nukken van de ‘werkgever’ en een casemanager. Bezwaar en beroep zijn geen oplossing, maar het slot van een conflict dat voorkomen had moeten worden.

– Er wordt geen heldere invulling aan het begrip individueel maatwerk gegeven. Zo kan een participatieplaats al snel strafwerk worden. Participatieplaatsen kunnen gebruikt worden mensen in een zo

onaangename situatie te brengen dat zij afzien van een uitkering en verhuizing of een daklozenbestaan verkiezen.

– In Rotterdam doen ze het zo met participatieplaatsen: "Een dertigtal mensen met een uitkering, het merendeel vrouwen van (ruim) boven de 50 jaar, was door Sociale Zaken verzameld in een zaaltje en kreeg te horen dat ze aanstaande maandag moesten beginnen bij de Roteb. Daar moesten ze papierprikken en vegen... Mensen liepen huilend de zaal uit." (Bron: SP Rotterdam.). Elders gaat het op vergelijkbare wijze.

Mocht toch besloten worden om gebruik te maken van participatieplaatsen:

– Vrijwilligerswerk en deeltijdwerk mogen niet in het gedrang komen door verplichte aanneming van werk op participatieplaatsen.

– Toekenning wettelijke maximaal toegestane premie en vergoeding van onkosten, zoals reiskosten en kleding. De 'werkgever' (inlener) moet een inleenvergoeding betalen als bijdrage.

– Recht op scholing vastleggen, ook hoger dan leidend naar een startkwalificatie.

– Goede keuzemogelijkheden, zodat mensen op een plaats terechtkomen die aansluit bij hun wensen en kennis- en opleidingsniveau.

– De werkervaring moet aantoonbaar de kansen op een betaalde baan verbeteren en iets substantieels aan een c.v. toevoegen. De onbewezen bewering van het college dat iets doen (ongeacht wat) ook goed is doet het ergste vermoeden.

– Wie bepaalt hoe en aan de hand van welke criteria of de kansen op een betaalde baan zijn gestegen? Hoe wordt toezicht op voortgang en eventueel misbruik geregeld?

Kwetsbare positie van bijstandsgerechtigden

– De Cliëntenraad vindt dat er een mogelijkheid moet zijn voor onafhankelijk advies over re-integratietrajecten (zoals die tot 1 januari 2011 bestond) en voor bemiddeling bij onenigheid over een traject. De constatering dat daar in het verleden weinig gebruik van werd gemaakt gaat voorbij aan het feit bijstandsgerechtigden niet op deze mogelijkheden werden gewezen. Een zwaar instrument als de participatieplaats, met grote gevolgen voor de betrokkene, maakt advies en bemiddeling nog noodzakelijker.

– De mogelijkheid van bezwaar en beroep, waar het college naar verwijst, ontstaat pas na een beschikking, meestal een maatregel. Het gaat er echter om dat het zover niet komt, bijvoorbeeld doordat de betrokkene goed geadviseerd en geïnformeerd gesprekken over re-integratie ingaat en dat er bij onenigheid over een traject eerst bemiddeld wordt. Daarnaast moet er een vervanging komen voor de mogelijkheid van een '2nd opinion' bij een onafhankelijke instantie, want die is immers weggevalen na de wegbezuiniging door het rijk van de onafhankelijke arbeidsadviseurs, waarmee de gemeente Leiden een overeenkomst had.

Persoonsgebonden budget (PRB)

– Er wordt door casemanagers niet op dit instrument gewezen, laat staan over geïnformeerd en voorgelicht. Als reden werd gegeven dat de grote 'caseload' voldoende toezicht en begeleiding onmogelijk maakt. Dan is het niet verrassend dat er weinig gebruik van het PRB wordt gemaakt. De gemeente wilde het namelijk niet. De trajecten in de zorg, door het college als voorbeeld genoemd, hadden niets met een PRB te maken, maar maakten de facto deel uit van een project.

Participatiecentrum

– Een dergelijk generiek 'instrument' is geen individueel maatwerk. Het is duidelijk ook bedoeld als handhavings- en afschrikkingsinstrument. De aard van de genoemde werkzaamheden doet strafwerk vermoeden. Daarnaast is het uiterst merkwaardig om aanvragers van een WWB-uitkering tot deelname te verplichten. Het is niet uitgesloten dat de WWB-aanvraag van weigeraars niet in behandeling wordt genomen of dat de afhandeling ervan wordt vertraagd. Dit kan eenvoudig door *ad infinitum* om aanvullende informatie te vragen, zoals wel eens is gebeurd.

(27 februari 2011)